

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

1. Projekti aruanne

1.1. Projekti lähteülesanne, eesmärgikirjeldus

Meie ELU projekti teema on Kogukondade roll tasaarengus.

Maailm, mida peamiselt iseloomustab kiire elutempo, raiskav tarbimine ja pidevale kasvule orienteeritud majandus, on jooksmas ummikusse, sest süsteemid, mis töötavad lõplikutel ressurssidel ei saa kesta lõpmatuseni. Tasaareng on kiirele, raiskavale ja pidevale kasvule orienteeritud majandamisele vastureaktsioon, mis propageerib rahulikku elustiili, väärtuspõhist tarbimist ja jätkusuutlikku majandamist selliselt, et inimeste elud muutuksid rahulikumaks, mõtestatumaks ja tervislikumaks.

Projekti eesmärk on luua tasaarengu kohta sisulist teadmist, mida oleks võimalik edasi anda läbi haridusliku taskuhäälingu, tõstes seeläbi inimeste teadlikkust. Üritame välja selgitada, milliste probleemidega on tasaareng seotud ja millised aspekte see endas hõlmab. Selleks löime taskuhäälingute sarja, kuhu kaasasime omaala eksperte rääkimaks jätkusuutlikust arengust, kogukondadest kui ka rohemajandusest.

1.2. Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Tasaareng on abstraktne ja laialivalguv kontseptsioon, milles on vaja jõuda ühisele arusaamale: Mida tasaareng endast kujutab? Kuidas üldsus sellest aru saab? Millised on teadmised/kogemused tasaarengu valdkonnas? Milliste probleemidega on antud temaatika seotud?

Suhtlesime ekspertidega, kes on antud valdkonnas pädevad ja saadud infost panime kokku taskuhäälingu sarja. Alustuseks kutsusime külalisteks Madis Vasseri, kes oli meie juhendaja. Ta on esimene inimene, kes tasaarengu kontseptsiooni meile tutvustas ja kes suuresti on Eestis tasaarengu kontseptsiooni populariseerija ja ühiskonnaaktivist.

Teiseks intervjuueeritavaks kutsusime Liina Järviste rääkima kogukondade olulisusest ja nende ehitamisest. Liina on aktiivne kogukondade ehitaja ja sellise elustiili viljeleja. Intervjuu ajal asus ta parajasti Prantsusmaal Saint Antoine'i kogukonnas. Ühtlasi on ta osalenud dokumentaalis "Südamering", kus on dokumenteeritud Eesti esimese ökokogukonna loomist.

Kolmandaks külaliseks kutsusime jätkusuutliku majanduse õpetaja ja publitsisti, Rea Rausi, kes on andnud välja artikleid jätkusuutlikkuse ja ökoloogilise hariduse teemadel. Tema valisime, kuna tegemist on avaliku kõnelejaga, kes esiteks on seda temaatikat teaduslikult uurinud ja Tema igapäevaseks erialaks on harida inimesi jätkusuutlikkuse vallas.

Lisaks intervjuerisime enda projekti kaaslasi, kes tutvustasid enda projekte. Mariliis Niinemägi ja Mari-Ann Lepsson tutvustasid mängu "Parim enne..." ja rääkisid toiduraiskamise probleemaatikast. "Tasa Tallinn" projekti käis tutvustamas saates Ats Miller, kes rääkis nende uuringu tulemustest seoses Tallinna linnakorralduse ja planeeringuga, tutvustades peamisi probleeme ja alternatiive, mida annaks rakendada tasaarengu kontseptsioonist lähtuvalt linna planeerimises.

Meie eesmärgiks oli luua taskuhäälingute sari, kus mõtestada lahti tasaarengu idee ja analüüsida selles olevaid võimalikke sisemisi vastuolusid. Seega meie töö peamine eesmärk oli luua Tasaarengu kohta sisulist teadmist, mida oleks võimalik edasi anda läbi haridusliku Taskuhäälingu ja anda oma panus tasaarengu kontseptsioon populariseerimisele. Meediumiks valisime Taskuhäälingute saatesarja kuna see on aina enam muutunud noorte seas laialt kasutatavaks formaadiks õppimisel ja info otsimisel. Teine mõte oli teha videointervjuusid, aga kuna see vajab spetsiifilisemat videotöötlus oskust ja nõuaks kõigilt osalejatelt stuudiosse kohaletulemist, siis leidsime, et taskuhäälingu formaat on efektiivsemalt teostatav ja meile jõukohasem.

1.3. Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide ni jõudmine

Kõigepealt tutvusime erinevate kirjandusallikatega (s.h raamatud, artiklid, videod jne). Alljärgnevalt toon listi allikatest, mida kasutasime. (Täispikk kirje portfoolio lõpus)

- Daly, Herman: *Sustainable de-growth: Mapping the context, criticisms and future prospects of an emergent paradigm.*
- Demaria, Federico: *What is Degrowth? From an Activist Slogan to a Social Movement.*
- Järviste, Liina: *Kogukondlikkuse ABC.*
- Kallis, Giorgios: *In defence of degrowth.*
- Lillaku, Margit: *Südamering.*
- Milanovic, Branko: *The illusion of "degrowth" in a poor and unequal world.* globalinequality.
- Raus, Rea: *Rohepöörde probleemidest ja piiridest.*
- Raus, Rea, Kalev Kull ja Kaupo Vipp: *Oluline on, et inimene näeks oma tegude tagajärgi ligidalt.*
- European Commission: *Sustainable de-growth: an alternative to sustainable development?*

- Vasser, Madis: *Tasaareng ehk Miks majandus ei pea kasvama.*
- Kallis, Giorgos, Giacomo D'Alisa ja Federico Demaria: *Degrowth: A Vocabulary for a New Era.*

Antud kirjandus oli oluline peamiselt kahel põhjusel. Esiteks selleks, et ennast temaatikaga kurssi viia ja teiseks selleks, et ennast intervjuudeks ette valmistada. Herman Daley artikkel räägib peamiselt *degrowth* kontseptsiooni ajaloost ja käsitlustest, komplikatsioonidest ja termini enda kujunemisest. Antud artiklis väideti, et tasaarengu kontseptsioon sündis juba pärast Esimest Maailmasõda kui Jacques Ellul ja Bernard Charbonneau avaldasid manifesti, mis kritiseeris modernsust ja nõudis "tsivilisatsiooni revolutsiooni." Nad olid esimesed, kes propageerisid lähenemist, mille kohaselt tuleks: "käituda lokaalselt, aga mõelda globaalselt." (Daly 2010) Meie intervjuus tuli välja, et ka Rea Raus pooldab sarnast suhtumist.

Federico Demaria artikkel keskendub tasaarengu ideed kandva sotsiaalse liikumise analüüsile. Artiklis selgitatakse tasaarengu peamisi strateegiaid, millega täiustada tasaarengu definitsiooni ja vältida reduktsionistide kriitikat. Ta annab ülevaate poliitilistest ettepanekutest, peamistest aktivistidest ja alternatiivsetes lahendustest, mida integreerida ühiskondliku ellu. Federico jällegi erinevalt Daleyst väidab, et tasaareng on kahekümnesimese sajandi leiutis Prantsusmaalt. Üks tähelepanek oli, et Federico järgi tasaareng on püüd jätkusuutlikkuse temaatika tuua poliitiliselt areenilt tagasi sotsiaalsesse ühiskonda: "degrowth is an attempt to re-politicise the debate". (Demaria 2013, 192)

Liina Järviste loeng räägib kogukonna erinevatest vormidest ja lähtealustest. Ta võrdleb ökokogukonda ja tavalist kogukonda. Räägib kuidas ehitada kogukondi - mis on oluline ja peamine. Ta põhiline väide oli, et igal kogukonnal on neli jätkusuutlikkuse aspekti: sotsiaalne, majanduslik, keskkondlik ja vaimne.

Giorgiose artiklis ta sarnaselt Federicole ja Daleyle tutvustab *degrowth* kontseptsiooni, aga vastab ka van den Berghi kriitilisele artiklile, kus Ta kritiseerib, et tasaarengu peamine miinus ja abstraktsus seisneb selles, et liikumisel puudub selge eesmärk ja seeläbi pole tasaarengu liikumine ja selle mõju mõõdetav ja hinnatav. Tegemist on rohkem katusmõistega, mille alla koondatakse erinevaid jätkusuutlikkuse ideesid. Giorgios argumenteerib, et on küll võimalik ja loetleb erinevaid mõõdetavaid näitajaid nagu: heitgaasid, linnastamata maa alad, prügi tootmine elaniku kohta, toidu transpordi kulud, riigisisesed õnne hinnangud, vaesustase jne. (Kallis 2011: 876) Lisaks pakub ta välja, et läbi hinna manipulatsiooni saab kujundada inimeste tarbimiskäitumist ja seeläbi majandust ümber korraldada. (Kallis 2011: 877)

Margit Lillaku dokumentaalfilm räägib Eesti esimese ökokogukonna loomisest. Tegemist on dokumentaaliga, kus Liina Järviste sees oli, mis on põhjuseks, miks seda vaatasime.

Milanovic Branko kritiseerib ideed, et peaks töstma kõigi vaeste inimeste sissetuleku üles tehes seda rikaste inimeste arvelt. Öeldes, et kui 27% maailma rikaste sissetulekust ühtlustada, kaotaksid nad enda praegusest sissetulekust keskmiselt kaks kolmandikku. Mega rikaste 2% kaotaks ligi 80% kogu oma sissetulekust, selleks

et ühtlustada ja tuua vaesed inimesed keskmisele elatustasemele. Ta võtab artikli kokku öeldes, et ainult uued tehnoloogilised lahendused saavad muuta maailma võrdsemaks ja jätkusuutlikumaks, mitte tasaareng.

Rea Rausi artikleid lugesime peamiselt selleks, et valmistuda tema intervjuerimiseks. Rea Raus toetab enda artiklites peamiselt printsiipiaalset lähenemist ja toonitab vastutuse olulisust. Uurides jätkusuutlike majandusmudeleid ja süsteeme proovib ta luua silda tänase ühiskonnakorralduse ja jätkusuutliku tuleviku vahele. Tema peamiseks huviks on majanduse alus printsiibid ja inimese looduse suhe. Need on teemad, millest ka intervjuus rääkisime ja millest Ta enda artiklites kirjutab.

Madis Vasseri artiklist selgus, et lisaks keskkonnaaktivistidele osaleb tasaarengu teemalistel aruteludel ka teistelt eluvaldkondadelt tegelasi nagu majandusteadlasi, sotsiolooge, antropolooge, feministe, poliitikuid ja anarhiste. Sealhulgas on teema kanda kinnitamas ka eestlaste seas, nii on mitte kasvu kirjeldatud ka praeguses eestikeelses Vikipeedias. Enam kõneainet pakub tasaarengu kontekstis praeguse ühiskonnakorralduse kinnisidee majanduskasvust. Nii on tasaarengu põhiline idee, et jätkupidev kasv piiratud ressursside kontekstis pole planeedil võimalik. Üheks ideeks peetakse sõõrikumajandust kui ka erinevate valdkondade tasandamist. Lisaks räägib artikkel ka maksimaalse töönädala piiramise võimalikkusest, mis piiraks arengu kiirust. Ühteteks meetmeteks peetakse valideeritud ja süsinikuneutraalseid lahenduste kasutamist pea iga eluvaldkonna jaoks. Kontrollitud tasaareng peaks nii pakkuma inimväärsema ja väärtustatuma maailma kõigile.

“Degrowth: A Vocabulary for a New Era”. artikli peamine mõte tasaarengu kohta on, et tasaareng on kasvu illusiooni eitamine ja üleskutse ümber politiseerida avalik debatt.

Külalistest ja artiklitest lähtuvalt valisime välja taskuhäälingute teemad. Jagasime omavahel ära tööülesanded, mille täitmise eest iga projekti osaline vastutas. Panime kokku üldise plaani taskuhäälingute läbiviimiseks, selleks kontakteerusime intervjueritavaga, otsisime infot tema ja ta tegemiste kohta, leppisime kokku sobiva aja ja koha ning valmistasime ette küsimused.

Intervjuuks mõtlesime küsimusi ja kirjutasime erinevaid punkte, millest rääkida. Küsimused baseerusid vastavalt intervjueritavale, tema taustale, tegemistele, lisaks ka tasaarengu kolmel narratiivil - vähendamine, vabastamine ning visioneerimine, sooviga terminit kuulaja jaoks lihtsastimõistetavalt avada ning kummutada väärarusaamu antud teemast. Madis Vasseri puhul koostasime sissejuhatavad küsimused tasaarengu kohta, et teha esimeses osas ülevaade teemast. Liina Järviste viibis intervjuu ajal Sain Antoine kogukonnas, Liinal soovisime teada saada kogukondade rollist ja olulisest, eesmärkidest ja tegevustest. Uurisime ka Liina enda tegemisi ja kogemusi praeguses ökokogukonnas. Rea Rausi puhul baseerusid küsimused jätkusuutlikkuse ja ökoloogilise hariduse põhjal.

Organiseerisime kindlad salvestuspäevad, millal toimusid episoodide salvestused. Taskuhäälingu läbiviimiseks vestlesime antud teema spetsialistidega. Läbi vestluse kaardistame antud teemaga seonduvaid probleeme ja sidusrühmi. Andsime osalejatele ülevaate oma töö tähtsusest ja eesmärkidest. Järgnes materjali monteerimine ja mahu reguleerimine. Valminud episoodid publitseerisime *Soundcloud*'i keskkonnas, lisaks lõime ka tasaarengu Instagrami konto.

Antud projekti sihtgrupiks on esmajoones noored, kes kuulavad ja pääsevad kergelt ligi Taskuhäälingule. Selleks lõime, noorte seas populaarsel meediaplatvormil, Instagrammis konto. Loodame et need samad noored arutlevad sel teemal oma tuttavatega ja vanematega, levitades infot veelgi. Taskuhäälingu formaat annab võimaluse laiendada haardeulatust rohkemate inimrühmadeni. Usume, et tulevikus võiks projektist olla mõjutatud ka suuremad tootmisasutused ja roheliikumised.

1.4. Projekti jätkusuutlikkus

Projekti jätkusuutlikkuse tagab see, et salvestatud taskuhäälingu saateid on võimalik huvilistel kuulata peale meie poolt lõpetatud projekti, tänu nende avaldamisele *Soundcloud*'i keskkonnas ja Instagramis olevale avalikule leheküljele. Lisaks loodame, et jätkusuutlikkust on omalt poolt toetamas ka Tallinna Ülikool andes tudengitele võimaluse jätkata ELU projektis tasaarengu teemalise taskuhäälingu edasi arendamist. Projekti poolt saavutatud väljundid jäävad Tallinna Ülikooli poolse õppejõu ja projektis osalenute omandisse ning podcasti helifailide puhul on osalejad andnud oma nõusoleku nende levitamiseks meediaplatvormil *Soundcloud*, kus kuulajad saavad endale sobival ajal episoodide kuulata.

1.5. Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Oleme kuulanud erinevaid erialaspetsialiste, kes kõik lähenevad teemale omast vaatenurgast. Kuna tasaarengu mõiste on eesti keeles vähetuntud ja kätkeb endas palju erinevaid aspekte ja valdkondi, siis saime väga mitmekülgse ja erinevatest perspektiividest lähtuva sissevaate tasaarengu mõistele, ideele ja sealt välja kasvavale kultuurile. Kokkuvõtlikult on tasaareng mõttesuund, mis ütleb, et peaksime loobuma majanduskasvu narratiivist saavutamaks keskkondlikku jätkusuutlikkuse, võrdsuse ja laiema heaolu ühiskonnas. Järgnevalt esitame mõned ideed ja mõtted, mis intervjuude käigus läbi käisid.

Üheks ideeks oli looduses esinevate seaduspärasuste rakendamine ühiskonna ellu. Näiteks pakuti välja mitmekesisuse printsiipi, mille kohaselt tuleks panustada lokaalse elu rikastamisse, toetades väikeettevõtjaid ja kohalikku tootmist. Eesmärgiga vähendada globaalmajanduse osakaalu. Sellele vastanduv idee, mis välja pakuti, oli ülemaailmne ühtne juhtimine ja globaalmajanduslik süsteem, tagades seeläbi samadest olulistest väärtustest ja eesmärkidest toimiva majanduse ja korra.

Teine idee, mis pakuti oli, et probleemile tuleks läheneda printsiipiaalselt. Tuvastamaks ideede tasandil praeguse massiühiskonna valupunktid ja pakkuda uut lähenemist - tasaarengu elufilosoofiat, kui rajavat holistliku elustiili õpetust. Sellele vastandus idee, et tuleb probleemile läheneda praktiliselt ja võtta vastutusele need, kes protsesse aktiivselt juhivad ja loobuda illusioonist, nagu üksikisikul oleks kunagi jõudu ja võimu saada vastu korporatiivsetele jõududele ainult läbi tarbimiskäitumise muutmise. Kõik meie intervjueeritavad olid ühel meelel, et haridus on üks olulisemaid vahendeid antud problemaatikaga tegelemisel. Andes mõista, et kõikide probleemide lahendamine algab probleemi teadvustamisest ja tundmaõppimisest.

Hetkel demonstreerib kõige paremini tasaarengu ideaali kogukondlik eluviis, kus luuakse väikeseid minimajanduslikke üksusi, nii öelda suurema majandusliku süsteemi sisse. Pakkudes alternatiivi ja põgenemise võimalust modernse ja lärmaka linna keskkonna eest.

2. Projekti tegevuskava

20. september - Kohtumine zoomis, projekti arutelu, teemaga tutvumine.

27. september - I kohtumine ülikoolis.

7. oktoober - Kohtumine zoomis (vahearuande koostamine).

8. oktoober - Iseseisev ELU vahearuande täitmine + juhendajaga kohtumine zoomis.

11. oktoober - Kohtumine zoomis.

12. oktoober - Vahearuande esitamine juhendajale.

27. oktoober- Rühmaga kohtumine zoomis, edasise töö arutelu. Tööülesannete jagamine.

2. jaanuar- Koosolek, podcasti jaoks küsimuste koostamine.

9. jaanuar - Koosolek, küsimuste ülevaatamine.

10. jaanuar - Eduspace ruumi assitseerimine, vahendite tutvustus, ülevaatamine.

15. jaanuar - Esimese podcasti salvestamine juhendajaga (Madis Vasser) + tehnika kontroll.

1. veebruar - Rühma koosolek zoomis.

16. veebruar - Teise podcasti salvestamine (Liina Järviste, teams)

22. veebruar - Kolmanda podcasti salvestamine (Rea Raus, teams)

30. märts - Kohtumine zoomis, edasise tööplaani arutelu.

1. aprill - Iseseisev aruande koostamine.

4. aprill - Kohtumine rühmaga, ELU seminari arutelu, edasiste tööülesannete jagamine.

4. aprill - Kohtumine ülikoolis.

7. aprill - Kohtumine tiimiga ülikoolis, Taskuhäälingule sissejuhatuse salvestamine.

15. aprill - Intervjuu Mihkel Kanguri ja Katrina Koppeliga.

5. mai - Projekti portfoolio ja eneserefleksioon .

14. mai - Kohtumine zoomis, portfoolio arutelu.

17. mai- ELU projekti kaitsmine.

3. Meediakajastus

Valisime taskuhäälingu saadete avaldamiseks *Soundcloud*'i keskkonna, kuna grupil oli varasem kokkupuude platvormiga. SoundCloud on internetipõhine muusika voogedastusplatvorm. Voogedastusena saab üle kanda nii reaajas kui ka varem salvestatud heli või pilti. Tasaarengu taskuhäälingu konto leiab järgnevale lingile vajutades:

https://soundcloud.com/user-558541706-4306418?utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing

Lisaks sai loodud ka Instagrami konto, millel kokkuvõtlikumalt jagada taskuhäälingute osasid ja nendest saadud õppetunde: <https://instagram.com/tasaareng?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Sotsiaalmeediakonto sissetöötamine võtab aega, mistõttu on järgijate osakaal veel suhteliselt madal. Hetkel on jälgijaid 5, kuid jõudsime loetud päevadega 76 kasutajani. Otsisime teisi tasaarengu aseptidega seotud kontosid, kellega ühendust luua. Kuivõrd tegemist on eestikeelse projektiga, mis on Eesti mõistes üldiselt ka üsna uudne ja vähelevinud, on ka teemaga tegelevaid ja kajastavaid kontosid ning isikuid limiteeritud arv. Jätksuutlikkuse vaates on plaan sotsiaalmeedia konto samuti üle anda Tallinna Ülikoolile või sealt poolt valitud isikule.

4. Iga rühmaliikme õpikogemuse refleksioon

Berta Valdma

Projektis osalemine oli rikastav kogemus. Kõige harivam oli minu jaoks intervjuude organiseerimine ja läbiviimine, aga kõige lõbusam oli grupiga koos planeerimine ja arutelud. Õppisin projekti käigus intervjuude läbiviimist. Töö oli väljakutsuv, sest tegemist on suuresti improvisatsiooniga. Isegi kui ettevalmistasime

küsimused ja koostasime stsenaariumi, mille kohaselt tegutseda, siis ometi jutu sidususe huvides tuli leida tasakaal ette tehtud plaani ja olukorra jooksva kujunemise vahel. Vahepeal intervjuueeritavate vastused viisid meid ette planeeritud rajast kõrvale. Lisaks õppisin seda, mida saime vestluste käigus teada tasaarengu, kogukondade ja jätkusuutlikkuse kohta. Saavutasime enda püstitatud eesmärgid ilma suuremate takistusteta. Peamiseks raskuseks oli asjaolu, et enamus intervjuud said tehtud läbi veebi ja see võttis oma osa meie töö lõpptulemuse kvaliteedist. Sellegipoolest jäin isiklikult lõpptulemusega rahule ja nautisin seda protsessi. Lõpetan projekti heade, positiivsete tunnetega. Olen tänulik, et mul juhtus olema niivõrd tore ja asjalik grupp. Võtan kaasa projekti jooksul kogutud ideed minimalismist, tasaarengust ja jätkusuutlikkusest, lootuses neid printsiipe ja õpetusi enda isiklikus elus rakendada.

Anett Kaev

Projektis osalemine oli väga huvitav ja uudne kogemus. Esiteks oli võimalus tutvuda ka väljastpoolt enda eriala teiste erialade üliõpilastega. Podcasti salvestamine ja sellega kaasnev protsess oli väga väljakutsuv ja põnev. Tasaarengu teema on väga aktuaalne ja vajaks igakülgset levitamist, üritasime anda endast parima selle jaoks. Õppisin projekti käigus tasaarengus kohta väga palju, sain teada erinevaid vaatenurki ja lähenemisi. Kõige rohkem meeldisid mulle taskuhäälingute salvestamised, need olid väga huvitavad ja harivad ning avardasid silmaringi. Väga oluline oli ka suhtlus grupis, saime kõik väga hästi omavahel läbi ja koostöö sujus hästi, aitasime ja toetasime teineteist. Kogu projekti loomine ja läbiviimine õpetas mulle palju uut tasaarengu ja jätkusuutliku eluviisi kohta, õpetas seda, kuidas ja mida individina saab selle jaoks ära teha, pani ka mõtlema teemale erinevatest vaatenurkadest. Võtan need teadmised kindlasti endaga kaasa ja üritan neid oma igapäevaelus ja tulevikus kindlasti rakendada.

Greete Korju

Projekt on andnud uusi teadmisi tasaarengu vallas ja näidanud, kui palju rohkem saaks sellest veel teada. Nimetagem seda projekti siis ukse avamiseks uude maailma.

Projekti elluviimise raames õppisin, et kui millelgi kogu aeg kätt pulsil ei hoia, siis kipub selle järg libisema. Külalistelt kuulis aga palju erinevaid vaatenurki ühiskonnale ja selle süsteemidele. Ühest küljest tundub palju aspekte olema paratamatus, kuid teisalt on siiski asju, mida saame ka ise ära teha, muutes siis enda elukorraldust või provides mõjutada nõ otsustajaid inimesi.

Tulevikus proovin olla teadlikum oma kõikides tegevustes ning peatuda ja mõelda enne kui vooluga kaasa lähen.

Mari Kivipõld

Tänu võimalusele osaleda antud projektis sain tuttavaks uue ideoloogiaga, mis on osaliselt antud hetkel veel utoopilise mõõtmega. Samas on teemasse süüvimine avanud mulle mitmeid erinevaid lähtepunkte ning usku tasaarengu masinavärgi hammasrataste tööle panemise võimalikkusest. Projekti toimumise ajal ja hiljem analüüsid tuli tõdeda, et filosoofilise ja utoopilise mõõtmega teemasse on raske pealiskaudselt süüvida ning tihti kippus tähelepanu teiste ainete ja projekti enda vahel hajuma. Kindlasti õppisin projekti käigus haldama suuremat pilti ning suhtlema erinevate küsimuste asjus ning korraldama vajalikke toiminguid projekti edenemise tarvis. Edaspidiseks olen enda jaoks saanud mõned ideed, mis aitavad mul edukamalt kordineerida mitmete projektis käimas olevate asjade vahel opereerimist.

Gregor Luukas

Tasaarengu taskuhäälingu projekt andis väga head võimalused isiklikuks arenguks. Usun, et just läbi tehtud intervjuude sain teemast hea ülevaate. Rääkides inimestega erinevatelt elualadelt kasvasid teadmised mitte üksnes tasaarengust kui terminist või suundumusest, aga ka arusaam lõputu majanduskasvu pahupoolest, ühiskonna kasvule orienteeritud kinnisideest ning visioonist alternatiivsele elukorraldusele planeedil. Saadete läbiviimine tugevdas teadmisi usutluste läbiviimistest, grupi koostoimest ning helitöötuse vahenditest kui ka nende tehnilistest aspektidest.

KASUTATUD KIRJANDUS

Daly, Herman. 2010. *Sustainable de-growth: Mapping the context, criticisms and future prospects of an emergent paradigm*. Research and Degrowth (R&D).

https://degrowth.org/wp-content/uploads/2011/05/martinez-alier_mapping-the-context.pdf

Demaria, Federico. 2013. *What is Degrowth? From an Activist Slogan to a Social Movement*. USA: White Horse Press. <http://www.jnu.ac.in/ssscssp/What%20is%20degrowth.pdf>

Järviste, Liina. 2015. *Kogukondlikkuse ABC*. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=9PPp10ZpPAg>

Kallis, Giorgos. 2011. *In defence of degrowth*. Research and Degrowth (R&D).

<https://www.degrowth.org/wp-content/uploads/2011/08/In-defense-of-degrowth.pdf>

Lillaku, Margit, dir. 2019. *Südamering*. Tallinn: Allfilm. <https://etv.err.ee/1224214/sudamering>.

Milanovic, Branko. 2017. *The illusion of "degrowth" in a poor and unequal world*. globalinequality.

<https://glineq.blogspot.com/2017/11/the-illusion-of-degrowth-in-poor-and.html>

Raus, Rea. 2022. *Rohepöörde probleemidest ja piiridest*. Objektiiv.

<https://objektiiv.ee/rohepoore-rea-raus-rohepoorde-probleemidest-ja-piiridest/>

Raus, Rea, Kalev Kull, and Kaupo Vipp. 2016. *Oluline on, et inimene näeks oma tegude tagajärgi ligidalt*. Sirp.

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/oluline-on-et-inimene-naeks-oma-tegude-tagajargi-ligidalt/>

Sustainable de-growth: an alternative to sustainable development? 2010. European Commission.

https://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/209na3_en.pdf

Vasser, Madis. 2019. *Tasaareng ehk Miks majandus ei pea kasvama*. Mürileht.

<https://www.muurileht.ee/tasaareng-ehk-miks-majandus-ei-peat-kasvama/>

Kallis, Giorgos, Giacomo D'Alisa, and Federico Demaria, eds. 2015. *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. New York: Routledge.